

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

zhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamesne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr. dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Nemščina v slovenskih šolah.

Sovražniki in zapeljivci Slovencev pravijo, da slovenski domoljubi svojemu ljudstvu branimo, da bi se naučilo potrebne mu nemščine. To je povprek rečeno zelo krivo, lažnjivo in nalašč izmišljeno, da bi nevedne, neopazne Slovence leži lovili za šulverein, za „bauernverein“ in sploh za svoje slovenstvu, Avstriji nevarne namene. Domoljubi iskreno želimo, naj se vsak nauči nemški, madjarski, italijanski itd. čem bolje tem ljubše, če le pri tem ostane poštena slovenska duša, trden Slovenec. Zato tirjajo naši poslanci, da se na gimnazijah, realkah poleg slovenščine tudi nemškega jezika naši dijaki popolnem naučijo, isto tirjajo tudi zastran naših prihodnjih učiteljev, ki se pripravljajo na svoj poklic v Mariboru na učiteljski. Tako so pred volilci javno govorili vsi slovenski poslanci in tako tudi tirjali v deželnem in državnem zboru. Je torej grda laž in obrekovanje, če se pravi, da naši poslanci nemščino sovražijo in je slovenskim dijakom ne privoščijo.

Tudi zastran malih ali ljudskih šol ni res, da bi slovenski domoljubi ali slovenski poslanci nemščine tam ne trpeli. Velikoveč na primer poslanci dr. Radaj, Fluher, dr. Šuc itd. so v svojih volilnih shodih javno izrekli, naj se naši otroci tam, kder to ljudje želijo, v malih šolah tudi nemškega jezika učijo, posebno ob nemško-slovenske meji, vendar to se naj godi pametno, da ne bode pouk v drugih še bolj potrebnih rečeh: n. pr. krščanskem nauku, računstvu itd. škode trpel, in da se otroci najpotrebnejših, vsakdanjih nemških besed res in prav naučijo. Zato pravijo, naj se s poučevanjem nemščine začne še le v zadnjih šolskih letih, ko so otroci za to uže dovolj godni in zbrigtani. Samo po sebi se umé, da mora za slovensko deco biti nastavljen slovensk učitelj, ki vse-skozi slovenski dobro, pravilno govori in deci umljivo razlaga. Kajti drugače so nam šole

zastonj, 8letno šolanje odveč in predrago. Plaćujemo namreč za male šole na Štajerskem blizu 1½ milijona goldinarjev! Nemščina se torej naj le uči, toda pametno s pomočjo slovenščine tako, da bode učitelj otrokom slovenski razlagal, kaj pomeni ta ali una nemška beseda, kako se v raznih potrebah spregovori nemški itd. Sicer je ves trud zastonj.

Kaj sledi iz tega? Prvič: vsak učitelj pri slovenske deci more dobro slovenski znati, govoriti in poučevati, ali za Slovence mora biti šola slovenska, slovenščina ali slovenska materinščina poučevalni jezik, t. j. „Unterrichtssprache“ od konca do kraja. Takšne so šole povsod pri pametnih ljudeh, na Nemškem, Francoskem, še celó na Turškem v materinščini poučujejo deco, a ne v tujščini.

Drugič nemščina more biti za slovensko deco poučni predmet „Unterrichtsgegenstand“ v pametnej meri in v pravem času.

Tretjič slovenske deci zgoli nemce ali samo nemški govoreče učitelje nastavljati, to je neumno, ker šolar učitelja ne razumeva.

Četrtrič slovenske deci začeti naenkrat vse predmete nemški razlagati ne kaže, ker se deca tako popolnem zmeša, zbega, nič ne napreduje, staro pozabi in naposled ne zna ne krščanskega nauka, ne brati ne računati, ne prav nemški pa ne slovenski; to je tem bolj škodljivo, čem zgodniše začnejo.

Sploh nemščino kot poučevalni jezik, t. j. „Unterrichtssprache“ za drobno slovensko deco upeljati, to je nekaj zelo neumnega, škodljivega. Skušnjé nam to posebno na Koroškem, potem v Mahrenbergu, Muti prav živo dokazujejo. Ubogi otroci slovenski čepijo zanemarjeni v šoli in ves pouk nemško govorečega učitelja je bob v steno, jim ne hasni, ampak le zraven sedečim nemškim, ki uže z doma nemški znajo. Nasledki so tako žalostni, za omiko ljudstva tako pogubni, da tega trpinčenja šolske dece ne odobrava noben domoljub slovenski. To bi se reklo slovenske otroke le duševno ubijati.

Dragi slovenski možje! Pomnite gori na-vedeno razlaganje o pametnej in nespametnej porabi nemščine v slovenskih šolah. Nemški se naj in more učiti, a ne poučevati, t. j. sloven-ski učitelj naj slovenski vselej razlaga to, kar hoče deci v glavi in srca spraviti. Z dru-gimi besedami: slovenščina mora biti pouče-valni jezik „Unterrichtssprache“ vseskozi, nem-ščina pa je zadnja leta lahko poučni predmet, a nikoli poučevalni jezik: „Unterrichtssprache“. To je edino pametno in Slovincem koristno in vsem ljudem prav, razun nemčurjem in nemšku-tarjem, ki ne želijo naše prave sreče, ampak našo sramoto, propad in narodno nesrečo.

To je treba tem bolje pomniti posebno sedaj, ko nevedne in neopazne slovenske župane, odbornike lovijo, naj podpišejo prošnje za nem-ški pouk v šolah. Vendar zvijačniki ljudem nič prav razložka med nemško: „Unterrichts-sprache“ in „Unterrichtsgegenstand“ ne razlo-žijo. Lovijo pa podpise uže kakor hudič duše, ter hitijo, da z njimi slovenske šole ponemču-rijo na žalost, sramoto in neizmerno škodo Slo-vencev.

Končamo pa: nemški se naj le uči pa ne nespametno. Tako misli „Slov. Gospodar“ in z njim vsak, kateri Slovence res ljubi in jim resnično dobro želi.

Desterniški.

Štajerski Slovenci zahtevamo slovenski od-delek graške c. k. namestnije in zakaj?

(Govor poslanca dr. Vošnjaka v državnem zboru 15. marca a to pa po stenogramu zapisniku).

(Konec.)

III. Do leta 1848 bili so okrožni uradi, ki so imeli skoraj ravno te agende, kakor jih ima oddelek namestništva na južnem Tirolskem. Dežela nikakor ni bila raztrgana, in če se se-daj da kakemu okrajnemu glavarju na Spod-njem Štirnškem večji delokrog, zato skupnost dežele ne bode v nevarnosti.

Jaz sem prepričan, da bi tak oddelek na-mestništva ne bil samo na korist slovenskega prebivalstva, ampak vsega spodnještirnškega prebivalstva, kajti ne bilo bi treba pri vsakej majhnej zadevi tako daleč potovati. Taki poti so za slovensko prebivalstvo tem težji, ker pri-dejo v nemško mesto, o katerem vedó, da njega mržnja proti Slovincem tako daleč sega, da ne dopušča dvojezičnih plakatov, ker bi to naspro-tovalo nemškemu značaju mesta. To je vendar tako nizko narodno stališče, da se moramo ču-diti, da so pametni možje, kakeršni sedé v občinskem zastopu v Gradci, kaj takega mogli skleniti.

Gradec je stolica cele dežele, v katerej živi 400.000 Slovencev poleg 700.000 Nemcev, tako, da sti dve petini prebivalstva slovenski.

Moralo bi tudi Gradcu ležeče biti na tem, da bi se proti temu dvema petinama vedno osorno in sovražno ne obnašal.

Jaz mislim, da sem dovolj jasno razročil, da tretja zahteva Slovenskega društva v Ma-riboru, da se ustanovi posebni oddelek namest-ništva, ni državi ali deželi nevarna. Jaz mi-slim, da morem zagotoviti, da bi se to nikoli ne bilo tako odločno zahtevalo, ko bi ne videli, kako deželno zastopstvo in namestništvo postop-a proti Slovincem. Želeti bi bilo, da pride na mesto sedanjega deželnega zastopstva tako, ki bi se tudi oziralo na Slovence, in ne delalo vedno na to, da se slovenski narod ponemči. Kakor dolgo bode pa ta mržnja proti Sloven-cem gospodovala v Gradci, tudi želja po usta-nevitvi namestniškega oddelka na Spodnjem Štirnškem ne bode zginila.

Visoka vlada naj si pa dela na to, da si uradniki v deželi, kateri so nastavljeni pri slovenskih okrajnih glavarstvih, priučé popol-nem deželnega jezika, da take nesreče ne bodo več prišle nad prebivalstvo, kakor v Brežiškem okraji.

Opomnim naj vlado, da gleda nato, da se zagotovilo, katero večkrat slišimo tu v držav-nem zboru, po katerem bi morali biti vsi na-rodni jednakopravni, ne razbije na pragi na-mestništva v Gradci, a stopi tudi na Štirnškem v življenje. Rad verjamem, da bode za moža, kateri se je s starim prijateljstvom in po dol-goletnih navadah tako rekoč navezal na stran-ko, ki je pred malo leti imela krmilo v rokah, morda težko izneviriti se tem navadam. Pa končno je vendar ideja, katero zastopa sedanja vlada, ideja vsem narodom dati jednakoprav-nost, tako tesno zvezana z obstankom Avstrije, da bode tudi ona oseba, katera zastopa vlado na Štirnškem, jo morala nazadnje izvesti. Jaz upam, visoka vlada se bode ozirala na te želje in tudi svoj program enakopravnosti uresni-čila na Štirnškem.

Gospodarske stvari.

Cesarjevič Rudolfovo sadjerejsko društvo za Spodnji Stajer.

Kakor je iz poročil razvidno, društvo ne drži rok navskriž, temveč si pošteno prizadeva svoj namen doseči. Da bi pa moglo še uspeš-nejše in obširnejše, zanimanje in marljivo de-lovanje med narodom ukoreniniti, je zopet ime-novalo k uže prej imenovanim (glej „Slov. Gos-podar“ 14. jun. in 30. avg. 1883 in dotične liste „Slov. Narod“) kot društvene poverjenike p. n. gospode: Anton Slatinšek, župnik pri sv. Kunigundi na Pohorji; J. Budna, posestnik na Ljubnem; Franc Silvester, nadučitelj pri sv. Barbari v Halozah; Anton Eberl, učitelj pri

Velk. nedelji, Domicijan Serajnik, nadučitelj na Ptujski gori in Jožef Tetičkovič ml. v Ptui.

P. n. gospodom poverjenikom se ravno razpošiljajo vpisovalne pole s prijazno prošnjo, da naj izvolijo na prospeh društvenih namenov poverjeniški posel prevzeti; kdor bi pa nikakor ne mogel poverjeništvu prevzeti iz kakoršnih vzrokov koli, naj nam blagovoli polo nazaj poslati. Poverjeniki naj blagovoli nabirati novih udov, jih s pristopnino vred (letniki 50 kr., ustanovniki enkrat za vselej 10 fl.) pošiljajo blagajniku g. Franc Praunseisu veleposestniku in usnarju v Št. Jurji; za vsacega tako naznanjenega novoprstoplega uda dobé tiskane pristopnice, katere med dotičnike razdelé. Pobirajo pa tudi društvene doneske od starih udov, katere isto tako pošiljajo g. blagajniku.

Št. Jurij ob juž. želez. 25. aprila 1884.

V. Jarc.

Dr. J. Ipavie.

Vlečna moč vprežne živine.

Kakor je opazovanje in pa vsakdanja skušnja pokazala, odvisi vlečna moč vprežne živine ne le od telesne ostrójbe, ampak tudi od krmjenja, od vsakdanjega delavnega časa, od vprega, od zemlje in še od drugih važnih okolščin. Zato je le med precej širokimi mejami mogoče vlečno moč vprežne živine prerajati in povedati.

Navadno se pravi, da srednji konji od 350—500 kilo teže pri hitrosti od 60—70 metrov v minuti okoli 65—75 kilov vlečne moči izrazujejo. Voli, ki so 300—700 kilov težki, vlečejo pri hitrosti od 35—55 metrov v minuti izrazujejo 60—100 kilov vlečne moči.

V obeh primerih se je vzelo, da je pravo vlečenje to je celi delavni čas, z odrajtanim stanjem in samim hodenjem, okolo 8 ur trpelo. Ako še čas delov za 1 odstotek zmanjša, se more vlečna moč za ravno toliko procentov nategniti ali povišati in naopak. Pri oranji pogosto vlečna moč v navadnem koraku ali šagu ne seže, ampak živina gre bistveno počasnejše, njena vlečna moč se za toliko procentov poviša, za kolikor procentov se hitrost zmanjša. Ako tedaj konj, ki pri 60 metrov hitrosti 75 kilov vleče, le 40 metrov hitrosti gre, tako se je njegova hitrost za 33 procentov zmanjšala, zato se bode pa njegova vlečna moč za 33 procentov povišala in konj zdaj ne bode samo 75 kilov, ampak 100 kilov vlekel. Te številke veljajo za jedno živinč in na trdem zemljišči, v katerem se živini pregloboko ne vdira. Ako se še več živinčet vpreže, tako se vlečna moč za vsako živinčo za 6 procentov zniža. Pri 4 konjih bi bila tedaj vlečna moč vsakega konja za kakih $3 \times 6 = 18$ procentov manjša, kakor pa bi bila, ko bi bil vsak konj sam za se vprežen. Ker so plugi n. pr. globoki za 4 glave vprežne živine in plitvi plugi za 2 glavi pri

dolgotrpežnem delu pretežki, bilo bi toraj dosti prikladnejše pluge za bolj ozko brazdo narejati, ker se vozna hitrost ne s pridom pod neko določeno mero ne da znižati in dolga presilna vožna za živino tudi ni brez škode.

Število konj znaša na celém svetu, izvzemši Kitajsko pa Japonsko, 58 milijonov v Avstriji jih je 3,463.000 (od teh samo v ogerskih deželah 2,179.000), Francoskem 3.000.000, Nemškem 3,352.000, Angleškem 2,225.000, Turškem 1,100.000, Ruskem pa 21,000.000.

Ministerstvo poljedelstva poroča, da zimine pa jarine povsod lepo kažejo, le unkraj Donava na Ogerskem je zimski ječmen oškodovan. Sadunosno drevje lepo cvete in trs krepko žene, posebno na Štajerskem. Na Francoskem pa Nemškem je sneg pouzročil mraz ter vinograde in sadovnjake oškoval. Vino in sadovje utegne torej pri nas bolje ceno dobiti.

Zagrebski vinski sej se ni dobro obnesel. Vina je bilo na prodaj 16.280 hektolitrov v sodih in 10.000 butelj, prodalo pa 219 hektolitrov in 679 butelj, vse za 5700 fl. V Mariboru dajejo za štrtinjak novega vina 50—60 fl.

Sejmi. 3. maja sv. Križ na Murskem polji, Ptujška gora, Selnica ob Dravi. 4. maja sv. Trojica v Slov. goricah, Gornji grad, sv. Juri pri Celji, Straden, Videm, Slov. Bistrica, Svičina. 5. maja Maribor, Ponkva, Brežice.

Dopisi.

Iz Mozirja. (Poziv Slovencem). Binkoštné praznike, v dan 1. junija t. l., slavilo bode slovensko društvo „Savinjski Sokol“ v naročji prekrasne Dolenje Štajerske, v Mozirji, slavnost bogoslovljenja društvene svoje zastave. Podpisani odbor usoja si tem potom vabiti najuljudneje slavna narodna društva, vse odlične narodnjake naše, narod iz ožje naše domovine, kakor tudi bratski nam narod iz slovanskega juga ter mile nam brate na severni strani bivajoče. Dragi rojaki! Udeležite se navedene slavnosti v mnogobrojnem številu, da skupno z Vami vredno proslavimo slavnostni dan in združeno delamo v prospeh milega nam naroda slovenskega. posebe pa, da si prizadevamo v prostem narodu utrditi pravo narodno zavest, ter ga skušamo dovesti do pravega narodnega prepričanja. Slavna narodna društva, katera nameravajo Binkoštné praznike udeležiti se slavnosti bogoslovljenja zastave „Savinjskega Sokola“ v Mozirji in se do danes neso še prijavila, prosimo najuljudneje, da blagovolé svojo udeležbo najdalje do 30. t. m. naznaniti slavnostnemu odboru v Mozirje, da mu bode potem mogoče pravočasno oskrbeti potrebne priprave in uredbe. Za znižano ceno po železnici, ki se za časa objavi, se je skrbelo. Spored slavnostni naznani se v kratkem. Radi vožje iz Celja v

Mozirje in radi slavnostnega banketa izvolijo naj se slavna društva in p. n. gostje o pravem času oglasiti pri starosti „Savinjskega Sokola“ g. Josipu Lipoldu v Mozirji. Na zdraje!

Slavnostni odbor.

Od Savinjske doline. (V celjsko vah-terco) piše nek dopisun, ki zna toliko slovenski, kakor krava na boben, da je g. Hausenbihler v Žavci g. Hauptov nemški govor slovenski prestavljal. Mi, ki smo ju poslušali in jih tudi zastopili, rečemo, da g. Hausenbihler ni prestavljal nemški govor g. Haupta, ampak da je on samostalen govor imel. Kako zlobna je ta klepetulja. Ona pri vsaki priložnosti odteguje Slovincu kolikor le mogoče, bodi si v tem ali unem obziru. Kako je to nedolžna beseda „je prestavljal!“ toda po nemški se misli: vidite, ko bi zopet ne bilo Nemca, kako bi hmeljarsko društvo izhajalo, kako bi bili drugače Slovenci kaj zvedeli! Res, boleti mora človeka srce, ko vidi, da še človek doma ni miren pred sramotanjem. Krivi pa smo si to sami! Kaj le, ko bi enkrat sl. vodstvo hm. društva za „Spodnji Štajer“ blagovolilo dnevni red spremeniti tako, da bi se najpopred prednašalo slovenski in potem nemški, ker to tirja zdrava pamet in pravicoljubnost! Rečem, da smo bili skoraj rami slovenski poslušalci navzočni. Ali ni potem takem pametno, da se le pozneje še nekterim nemškim po nemški pove? Če bi se v prihodnje red tako spremenil, bode se vodstvo s tem zelo prikupilo in ravno tako tudi nekterim Nemcem ustreglo — ker jim ne bo treba potem med slovenskim govorom nejevoljno čakati, dvorane popuščati in druge motiti. To je želja več društvenikov.

Iz Konjic. Na den praznika sv. treh kraljev pride nek slovenski kmet, a zdaj velik nemčur in ud nemškega „šulferaina“ k rani meši v farno cerkev v Konjicah. Smerdeč od „šnopsa“ se smeji in reče: O tukaj je pa prav „lušno“ tako lepo pojejo; tukaj je še „lušnejše“ kakor pri Sutter-ji, kder sem ravno zdaj „šnops“ pil. Kaj rečejo konjiški „šulvereinarji“ k taki omiki? To je vendar pravi „tajčér bruder!“ a ob enem tudi „šnopsbruder“.

Iz Velenja. (Slovo prajzovskemu šulvereinu.) Gotovo bode Slovence razveselilo izvedeti, da je naš velespoštovani lesni trgovec in veliki posestnik g. Gašpar Skaza izstopil od nemškega prajzovskega šulvereina in tudi svojemu sinu, kateri je za učitelja v Šmarijah pri Jelšah zapovedal, da mora isto storiti. To je res lepo, da je ta gospod pripoznal in pravo vganil. Prepričal se je, da pravemu Slovincu ni prostora mej prusaki in tisto svojatjo, ki pod krinko šolsko le dela za nemški brezverski liberalizem, na mešnike psuje, kmeta zapeljuje, neumnežem denar iz žepov jemlje ter v svojih shodnicah le pijančevanje

podpira, kder za naše cesarstvo žaljivo „Wacht am Rhein“ krolijo. Pošten Slovenec ne gre blizu. Opomniti tudi moram, da njegova gospá soproga, ktera je tako dobrotljiva, da je siromaki pozabiti ne morejo, postala res prava mati ubogim. Ona daje 3 siromakom vsakdanjo hrano, nasiti celo tropo šolskih otrok in če le ve za kakšnega bližnjega siromaka, tako mu rada pomaga. Bodi ji vsa hvala!

Iz Gomilske v Savinjski dolini. Dne 27. p. m. zbralo se nas je precejšnje število narodnjakov, med drugimi, odličnjaka gospoda Gašpar Šorn, župan iz Grajske vasi kot biser in starosta Slovencev v Savinjski dolini in pa č. g. župnik iz Gomilske „pri Matevži“, da smo tako dostojno počastili in pri priredjeni odhodu se presrečno poslovili od g. Davorina Muršica-Živkov, oskrbnika Štrausneškega grada, ki nas v našo veliko žalost prezgodaj zapusti in ovide v drugo mesto na Ptuj. — Po blizu 2-letnem bivanji med nami smo g. Muršeca spoznali kot skoz in skoz v pravem pomenu besede poštenega in značajnega moža, vrlega narodnjaka, dobrega kristijana in odkritosrčnega prijatelja, ter ga tako prav za ljubo imeli. On je mož, ki si vsled svojega značajnega postopanja je pridobil ljubezen in vdanost oseb vseh stanov. Dal nam Bog mnogo takšnih narodnih mož. Radi se ga bomo vselej spominjali.

Iz Maribora. Prav veselo bilo je nedeljo zvečer v čitalnici, katero je g. Jožef Rapoc in njegova blaga gospa lepo dala okinčati g. dr. Radaju v čast. Večerje udeležilo je se okolo 50 gospodov, gospá in gospodičen; oddelek godbe 47. regimenta je kaj izvrstno igral, zmes tudi slovenske skladbe. Med navzočimi bil je g. dr. Geršak iz Ormoža. Po slavnostnem govoru se je z Franc Jožefovim redom odlikovani g. dr. Radaj genjen zahvalil za čestitko in potem zadoni trikratno živijo cesarju. Gospodična Berdajsova mu je poklonila lep venec. Bog ohrani dr. Radaja Slovincem še mnogo let. Zmage slovenske pri volitvah v Mariboru so v mnogem oziru njegovo delo. Slava mu! Došlo je tudi več telegramov, od čitalnice v Celovci, od dr. Šuca, dr. Streintza, profesorja Ambruža, Bežana, Pihlerja pa iz Reichenburga (župnik Walter, nadučitelj Jamnik in Jožef Radaj) rojstne fare slavljenčeve. — Hranilnica mestna ima uže tolik rezervni fond, da je lani mestna blagajnica dobila 29.000 fl. Lep dar! — Švičarski trgovci nameravajo, ko bo Arlska železnica odprta, tukaj najeti kleti in od vinogradarjev nakupiti vina, da se ognejo vinskimi „pančermi“. G. Paul Simon izdeluje izvrsten šampanjevec, flaša velja 1 fl. 20 kr. — Dnes 1. maja odpri so pošto v Hočah. — K Račah se je mladi Franc Kmetič ustrelil, ker ga mati ni mogla dalje podpirati. Možgani so na vse strani bili raztreseni. — V Pekrah

je zopet exfrater Nagele se napenjal, pred pičlim številom šulvereinerjev, katere mu je slovenski odpadnik Wessiak vkup naložil. Je bilo uže trepasto, kar je Nagele žvekal, a desetkrat neumneje je bilo to, kar so znani rogovileži Karneri, Sutter, Ausserer pismeno brodarili. Najbolj neumno pa je priboldski Hakelberg po mešnikih udrihal. Bog, odpusti jim, saj so tako zbegani vsled svoje slovenozrečnosti, da ne vedó, kaj delajo.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Cesar pridejo jeseni k velikim vojaškim vajam v izhodnej Vogerskej, tudi na Kranjskem bodo tedaj veliki manevri za slovenski vojaški oddelek. Potovanje cesarjevičev je srečno dokančano, dne 29. došel je s Štefanijo domov. Posebno sijajno bil je sprejet v Belemgradu od Srbov; cesarjevič govoril je srbski, kar je Srbe močno razveselilo. — V državnem zboru pride na dnevni red vrnitev tistih denarjev, katere je Štajerska leta 1809 zavoljo Francozov morala plačati. Sprožil je celo reč najbolj naš slovenski poslanec baron Goedel, ne pa Hammer-Amboss-Schmiderer, kateremu so nevedni „bauervereinlarji“ uže z zahvalnico pokadili. — Dunajski liberalni list „Deutsche-Zeitung“ rada Slovence grdi pa so jej sedaj dokazali, kako se je od juda Schwarza s 7000 fl. dala podmitati, da je njegovo železnico hvalila, katero je prej grajala. In „Deutsche-Zeitung“ je tisti evangelj, v kateri naši Schmidererji, Foreggerji itd. verujejo. — Moravski Slovani prosijo državni zbor, naj sklene ostro postavo zoper pijančvanje ter „šnops“ točiti po nedeljah in praznikih prepové. — Namestnijo v Trsti nameravajo v Ljubljano predstaviti, da se italijanskim rogoviležem krepkeji jez napravi; ti hočejo namreč Primorsko od Avstrije odtrgati, česar Slovenci in Hrvatje nikdar ne trpijo. — V Krakovem so zasledili celo zaroto socijalistov t. j. brezverskih delavcev, ki hočejo po sili napraviti revolucijo; 18-letni Malankijevič je bombo hotel v sodnijo pognati pa je pri oknu ob steno trčila in jega ranila, da žandarjem ni mogel uiti; tudi v Zagrebu so več delavcev socijalistov zaprli, med njimi je nek Sernec iz Bistrice. — V Bosno preselilo se je 100 rodbin iz Tirolskega. — General baron Bek ogleduje trdnjave kraj črnogorske meje!

Vnanje države. Angleži so v Egiptu popolno zmešnjavo zakrivili in mohamedani so na nje hudi. V Kahiri hočejo pomoriti vse Evropee, 1 Anglež je bil ustreljen. Egipčan; so tem bolj jezni, ker Angleži dežele ne branijo zoper Mahdijeve divjake. Hartum še sicer ni zgubljen, pa rešenja ni videti, uže mesto

Berber, ki je veliko bliže, je v nevarnosti. — Bolgari delajo neprestano na združenje vseh bolgarskih pokrajin, do sedaj je to branil Aleko-paša v Rumeliji pa sedaj je odstavljen, ter ne bo več imenovan za sultanovega namestnika, ker Rusi tega ne trpijo. — Amerikanci so italijanskemu kralju z vojnim brodovjem se pogrozili, ker je hotel papežu pograbit poslopje za ameriške misijonarje; kralj se sedaj ne upa dotakniti se ameriškega zavoda v Rimu. — Nemci hočejo v državnem zboru sklenoti, naj bi tudi oficirji plačevali občinske doklade tam, kder stanujejo. Bismark in Moltke se temu vpirata. — Perzijski šah ali kralj Nasredin, po veri mohamedan, je prijazno sprejel papeževega poslanika in pismo odpisal „njegovi svetosti, velepostovanemu papežu“ ter obeta kristjane varovati ter dostavlja: „želim, da bi Vaše veliko duhovenstvo še mnogo let trajalo in se nadjam, da me ne bote pozabili v svojih molitvah.“ Tako spoštljivo piše ta mohamedan našemu sv. očetu ter na sramoto postavlja marsikaterega kerščenega nevernika pri nas v Evropi!

Za poduk in kratek čas.

Stajerski deželni zbor pa Slovenci.

(Deželni odbor — politično delovanje.)

II. Duša vsemu deželnemu zastopu bi naj bil deželni odbor. Vsled tega bi naj bil tako sestavljen, da bi res cela dežela in vse stranke primeroma v njem bile zastopane. Žali Bog, da tega o dosedanjih deželnih odborih štajerskih povsem reči ne moremo. Le dokler je Herman v njem bil, imeli smo Slovenci tam zastopnika, to pa le, ker so ga nam nemški konservativci bili privoščili.

Odboru načelnik je deželni glavar, ki vleče na leto 6000 fl. plače s prostim stanovanjem v Gradci. Prvi bil je grof Gleispach, od l. 1870 naprej pa zmiraj znani bivšega ptujskega poljanca zarodnik, ponemčeni Moriz plem. Blagotinšek Kaiserfeld ter je do letos iz deželne blagajnice prejel 14×6000 fl. = **84.000 fl.** Lepa plača, ali ne?

Odbornikov je 6. Vsak ima letne plače 2100 fl. V službenih potovanjih se mu plača potnina in vrhu tega vsaki den 5 fl. n. pr. takrat, če pride odbornik g. Schreiner ogledovat mariborske vinorejske šole, ali odbornik Wanisch kopaljš v Slatini.

Prvi odborniki so bili izvoljeni l. 1861: Moriz Kaiserfeld (izvoljen v Weitzu), Stremayer, grof Kotulinski, Pairhuber, Reicher, Wasserfall, torej iz slovenskega Štajera nobeden.

Drugi odborniki so bili izvoljeni l. 1867: Moriz Kaiserfeld, Stremayer, Kotulinski, Flekh, Pairhuber, Wasserfall, torej zopet iz Slovenskega nobeden.

V tretjič so volili deželni odbor l. 1870 in takrat so nemški liberalci prisiljeni bili vpu-
stiti g. Hermana, zastopnika ptujskih kmetov
v deželni odbor, ker so nemški konservativci
s slovenskimi poslanci vkup imeli kmetjskih
poslancev 16, liberalci pa samo 7.

Jednako je bilo četrtočrat, namreč l. 1871,
ko so bili izvoljeni v deželni odbor: Kotulin-
ski, Plankensteiner, Pairhuber, Flekh, Schloffer
pa zopet Herman.

Petokrat, namreč l. 1878, prišli so v od-
bor: Kotulinski, Schreiner, Scholz, Pairhuber,
Wanisch in Herman. Ta je letos umrl. Na
njegovo mesto je bil pozvan v odbor kanonik
Karl in v Gradci in torej sedaj zopet nima slo-
venski Štajer tam nobenega zastopnika. V
23 letih smo Slovenci celih 10—11 let bili po-
polnem nezastopani v deželnem odboru v Gradci.
In če pri sedanjih volitvah slovenski kmetje le-
nega nemčurja izvolijo, bo ta odbornik, Slo-
venec gotovo ne, če zmagajo zopet Kaiserfeld-
Rechbauer-Schmiderer-Nekerman-Hakelbergovi
nemški liberalci. Kajti nemško-liberalna stranka
ne pozna proti nam Slovence nobene pravice.

Vsakemu poslancu je za čas zborovanja
odmerjenih 5 fl. na den. V 23 letih je dežela
poslancem izplačala 296.891. Deželni odbor pa
se je obdal s kancelijami ali uradnicami, ki so
polne novih uradnikov, deloma jako dobro pla-
čanih. Kaj čuda tedaj, da smo davkeplačilci
do sedaj za ovo novo, drugo gospodsko v de-
želi (Landesverwaltung), ki posluje zraven ce-
sarske gosposke (c. k. namestnije v Gradci),
morali plačati velikansko svoto 3,414 223 fl.
To je zvečinoma vse v Gradci ostalo.

V političnem oziru bila je prva skrb nem-
škim liberalcem, da si dobljeno gospodstvo v
deželi zagotovijo na veke vekov ter svojim pri-
stašem koristijo, kder le mogoče. Zato so skle-
noli l. 1864 novo občinsko postavo, ki
kmetjskim županom nalaga izvrševanje toliko
najsitnejših reči, da jih sami niso kos reševati
ter so prisiljeni srenjske pisarje plačevati, ki
pogosto župana in vse strahujejo. Nadalje so
sklenoli l. 1866 zelo nepotrebne okrajne za-
stope ter jim volilne rede tako zvito napra-
vili, da so kmetjski prebivalci zmiraj na slab-
šem proti mestom. Kmetje plačujejo, kar meš-
čani v okrajnih zastopih sklenejo. No, in stro-
ški okrajnih zastopov niso mali, znašajo vsako
leto več stotisoč goldinarjev. Katoliško društvo
v Konjicah je l. 1872 pridružilo se je prošnji
nemških konservativcev, naj se dragi, nepotrebni
okrajni zastopi (Bezirksvertretungen) odpravijo
ali tako preuredijo, da bodo tisti odločevali,
ki največ okrajnih doklad (Bezirksumlagen)
plačujejo. Kaj je storil liberalni deželni zbor?
Vrgel je vse prošnje pod klop.

Liberalci so večkrat prosjčili pri minist-
rih, naj se toliko potrebne postave zoper

oderuhe (vohernike) zatrejo in res l. 1868
so ove postave veljavo zgubile. Sedaj so začeli
tisti strašni oderuhi v Omereku, Radgoni, Ma-
riboru, Pragarskem, Ptui, Poličanah, Celji,
Rogaci, Brežicah itd. svojo grozno delovanje
ter na tisoče slovenskih posestnikov slekli in do
golih kostij odrli. Dodali so liberalci l. 1868.
še postavo, da smejo posestva trgati, dro-
biti in z njimi barantati, kakor „kramar s fe-
cami“. Tako so nemški liberalci propad kmet-
skega stanu na Štajerskem podpisali in res so
naši kmetje med vsemi v Avstriji najbolj za-
dolženi. In sedaj drznejo se totti ljudje iz mest
in trgov zopet nad kmete priti rekoč: volite
nas nemčurje in liberalce? To je vendar pre-
več!
(Dalje prih.)

Smešnica 18. Nekega dne obišče prijatelj
prijatelja, ki je bil revnega stanu, ter ga vpraša:
Prijatelj kako se ti kaj godi? Odgovor: no,
zdaj že bolje; poprej sem moral od beračev
moko kupovati, zdaj pa jo hvala Bogu že sam
beračim.
N. P.

Razne stvari.

(Slovensko društvo) zboruje v ne-
deljo 4. maja ob 3. uri popoldne v Slov. Bi-
strici, v prostorijah gospe Ane Nendelnove. Po-
slanec dr. Radač poroča o deželnem zboru šta-
jerskem, dalje bo govor o šolskih zadevah, o
uzrokih propadanju kmetjskega stanu in o po-
moških rešiti ga pogina, o bližnjih volitvah.
Kot govorniki so naprošeni priti tudi g. dr-
žavni poslanci baron Goedel, dr. Vošnjak in
Božidar Raič.

(Domoljubna prošnja.) Blagi in hvala
Bogu številni domoljubi slov. bistriškega in
konjiškega okraja so nujno prošeni, naj skrbijo,
da se udeleži mogoče veliko vrlih Slovencev!

(Ljubljanski škof) je postal preč. g.
kanonik dr. Gogola, kar vse Slovence prav srč-
no veseli.

(Šulvereinsko rogovilstvo) je le
bolj razupito kakor uspešno, v Brezni je pre-
cej kufrasti možakar iz Maribora jamral, da se
Slovenci tudi v Pohorji začnejo svoje narod-
nosti zavedati, in „kaj bomo tedaj počeli mi
ki slovenski ne znamo?“ No, kdor ni lenuh in
potrebuje slovenščine, ta se nje pač bode na-
učil. V Brezni in okolici je šulveinerjem de-
dov zmanjkalo in zato so nekaj bab vpisali.
V sili lisjak baje tudi v lesniko ugrizne. V
Konjicah so v šulverein komaj 4 znane kmet-
ske odpadnike zvalili. Vkljub temu pa Na-
gele v časnike maže, kako mu baje slovenski
kmetje tropama v nemčurski koš skačejo. Se
pač z resnico krega ta exfrater frančiškanski.

(V Lučana) je 73letni B. Josch v svi-
njaku moral umreti.

(Srčno zahvalo) izrekata podpisana poštenemu možu krčmarju Jakobu Germovšek-u pri sv. Andreji nad Pozelo za darovanih 200 fl., katere je blagovolil darovati, ubogi podružni cerkvi sv. Jakoba v Škalah.

Anton Rotnik, Adam Seučnikar,
ključarja.

(Pri sv. Ani v Slov. goricah) je žandar 2 fantoma hotel pištole pobrati. Fanta se branita, posestnik Kocpek in hlapec Lovrenčič jima pomagata in izvijeta žandarju puško. Sedaj potegne žandar sabljo, rani napadnike in jih odžene k sodnji.

(Štajerska hranilnica) je občinam: Slatina, Sečovo, sv. Florijan, Tokačevo, Donačka gora, vsled slabih letin osiromašenim darovala 500 fl. za slovanske uboge dijake v Gradci 50 fl.

(Celjska hranilnica) je mestu darovala 11.540 fl. za teater pa 8000 fl. Bolje bi storila, ko bi dolžnikom činže polajšala.

(Nesreče). V Savinji utonil je brodnar Janez Kolšek iz Brašlovec, 75letni hlapec J. Majer je pri Radgoni pod mlin prišel in se usmrtil, furnirska tovarna Schmidelnova pri sv. Petru v Savinjske dolini je pogorela, v Partinji so fantje iz pistol streljali, ogenj vtorili, da sta Belec in Damišova pogorela.

(General Kriegshammer) višji vojaški poveljnik v Mariboru je postal feldmarsal-lajtenant.

(Sv. Alojzij), mladenčem in deklicam zvest in zanesljiv vodnik proti nebesom, ali šestnedeljska pobožnost k njegovi časti od č. g. Fr. Bezjaka izide do 15. t. m. pri Leonu, in že zdaj opozorujemo na to jako primerno knjižico za navod k omenjeni pobožnosti.

(Pobirki od zadnje volitve). Löschnigg je vlovil v ormožkem okraji samo 2 volilca, eden teh ni doma v Lešnici, ampak je župan v Lahoncih in tako stopil med tiste, ki v lastno skledo pljuvajo. Trojički g. Golob pa nam piše tako, kakor bi on ne bil niti volivec.

(Računski skleposojilnice v Sevnici) za prvo upravno leto 1883 kaže, da je imel ta denarni zavod 16.796 fl. 36 kr. dohodkov in z ušteto gotovino v znesku 1553 fl. 45 kr. ravno toliko izdatkov. Zadružni deleži (117 zadružnikov) znašaja 585 fl., hranilne uloge 14.438 fl. 19 kr. izposodilo se je 13.730 fl. 50 kr. (22 posojil do 70 fl., 15 do 1000, 25 do 150, 17 do 2000, 18 do 3000, 5 čez 300 fl.). Obrestij na dolgu je samo 1 fl. 76 kr., naprej plačanih pa 111 fl. 40 kr. Tožiti ni bilo treba nobenega dolžnika. Reservni fond znaša 153 fl. 89 kr. Jako povoljen uspeh za jedno leto in za mali okraj, ki je pa gledé prometa izredno važen.

(Žganje pitje) pokonča na Ruskem 10.000, na Nemškem 40.000 ljudi vsako leto, v Ameriki pa 300.000 v 8 letih.

(Slovenski uradovati) sklenila je občina sv. Paula v Savinjske dolini. Baron Hakelberg, o joj!

(Na Donaškej gori) so ničvredneži vojaški steber za merjenje prirejeni spodkopali in oškodovali. Poprava bo 100 fl. stala.

Loterijne številke:

V Trstu 26. aprila 1884: 42, 28, 25, 80, 13
V Linci " " 29, 69, 65, 21, 80
Prihodnje srečkanje: 10. maja 1884.

Učenca

sprejme **Janez Leon-ova tiskarna**
v **Mariboru.**

Ponudba.

Kramarija s točenjem žganice na dobrem mestu se takoj dá v najem. Kdor hoče izvedeti več, naj pošlje pismo pod: **J. V. 100** poste restante Reifnig-Fresen. Najbolje kaže podjetje za dobrega krojača. (1-2)

Sesalke

solidne izdelave za različne potrebe: pivo-varne, fabrike, rude, vodnake, dalje vodotočne cev, sesalke in spravo za kletarstvo, angleške cevi iz kovanega železa, cevi iz koprnine in gumija,

kovinsko blago

vsake vrste, pipe za vsakojake potrebe in in razne podobe, vretenice, ventile zaporne, pozračne ventile vsake vrste, poprijemalce železne za razne cevi, spravo za kopališča, izljavnike, kotlje za narejanje plina, varovalno orodje, posode za kolomaz, holländerje,

pipe za narejanje pen na pivu

naposled

blago iz lite kovnine in mednine
po obrazcih

priporoča po najnižjej ceni in s poročtvom za dobro robo

ALBERT SAMASSA

c. k. dvorni zvonar in fabrikant strojev in gasilnega orodja v

Ljubljani.

Podrobne cenilnike dopošilja brezplačno in franko.

Oznaniło.

Na deželскеј kmetijskeј šoli v Grottenhofnu blizu Gradca je razpisanih 9 štipendij, kojih znesek se izplačuje s početkom novega šolskega leta, od 1. oktobra 1884 naprej. Od teh štipendij znašajo 4 vsaka 120 fl. in 5 po 100 fl. na leto. Prošniki za te štipendije morajo pri vstopu v šolo saj 16 let stari biti, zdravi, zoper osepnice cepljeni, samični, pošteni, ter poučeni v predmetih ljudskih šol.

Prošnjo ima prošnik osebno izročiti ravnatelju deželске kmetijske šole konči do 31. jul. 1884. Priloženo bodi: krstni list, zdravnikovo potrdilo zastran zdravja in cepljenja proti osepnicam, šolska spričevala, županovo potrdilo, da je Štajerec, dalje spričbo zastran npravnosti in promoženja.

Denarji se štipendistom ne izplačujejo na roko, ampak zaračunijo za stanovanje in hrano. Poučevanje pa je brezplačno.

V Gradci dne 16. aprila 1884.

Deželni odbor štajerski.

Oznaniło.

Dne 12. maja t. l., to je na dan sv. Pan-kracija bo v Teharjah živinski in letni sejem.

Župan: Val. Kovač.

Za vsestranske dokaze srčnega sočutja med boleznijo in o smrti našega preljubega supruga, oziroma očeta, gospoda

Antona Poreger-ja

zdravnika,

potem za izvanredno spremstvo pri pogrebu v slabem vremenu, posebno častitej duhovščini, šolskeј mladini, sosednim faranom, kakor vsem sorodnikom, prijateljem in znancem izreka iz ginjenega srca najtoplejšo zahvalo

Poregerjeva rodbina.

Malanedelja, dne 26. aprila.

Naznanilo.

Dovoljujeva si uljudno naznaniti, da sva popolnem s vsem preskrbljeno stavbarsko podjetje umrlega stavbarja g. L. Baltzerja

kupila ter sva vsled velike zaloge raznega stavbarskega lesa, opeke itd., v stanu vsakojaka stavbarska naročila točno in dobro izvrševati.

1—2

A. Kufner in G. Zečevič.

Razprodaja.

Zavoljo smrti gospoda

Emerih Tappeiner-ja v Mariboru,

bode se **zaloga blaga**, obstoječa iz stekla, porcelana in druge lončene posode večidel pod kupno ceno prodajala.